

ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління
Класичного приватного університету»

Кафедра соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора
з навчально-методичної
та наукової роботи

Г. Ю. Шаркова

_____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Правові засади соціальної роботи

галузь знань **23 Соціальна робота**

спеціальність **231 Соціальна робота**

форма навчання **денна**

(Шифр за ОПІ ФПНЗЕ 5)

Кіровоград – 2016 рік

Робоча програма з правових засад соціальної роботи для студентів
за спеціальністю 231 Соціальна робота, 2016 року - ____ с.

Розробники: доцент кафедри соціальної роботи, к.пед.н. Тернавська Т.А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальної роботи
Протокол від _____ 2016 року № __

Завідувач кафедри _____ (В.Д. Косенко)
(підпис) (прізвище та ініціали)
_____ 20__ року

Схвалено Науково-методичною комісією ПВНЗ «Кіровоградський
інститут державного та муніципального управління Класичного приватного
університету»

Протокол від _____ 20__ року № __

_____ 20__ року Голова _____ Г. Ю. Шаркова

© ПВНЗ «КІДМУ КПУ», 2016 рік

© Соколова С.В., 2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни: «Правові засади соціальної роботи»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5,5	Галузь знань 23 Соціальна робота (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
Модулів – 5	Спеціальність 231 Соціальна робота (шифр і назва)	Рік підготовки: 2015 – 2016 н. р.	
Змістових модулів – 5		I семестр	II семестр
Індивідуальне(і) науково (навчально) - дослідне(і) завдання реферат, презентація Модуль 1. Теоретичні засади соціальної роботи Модуль 2. Зміст та організація соціальної роботи Модуль 3. Соціальне забезпечення в Україні			
Загальна кількість годин – 165 год.		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>аудиторних</i> : I сем. – 2,7 II сем. – 2,5 <i>самостійної роботи студента</i> : – 3,3 I сем. – 2,7 II сем. – 2,5		Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	16 год.
	Практичні		
	16 год.		16 год.
	Семінарські		
	___ год.		___ год.
	Лабораторні		
	___ год.		___ год.
	Самостійна робота та індивідуальні завдання:		
	43 год.		50 год.
Вид контролю:			
залік	екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є одержання студентами знань і вмінь, необхідних для організації соціальної допомоги, проведення профілактичної та реабілітаційної роботи з особами, які перебувають в складних життєвих обставинах, у стані соціальної дезадаптації або зазнають соціального виключення.

Загальноосвітня (навчальна) – сприяти становленню сучасного висококваліфікованого фахівця-соціального працівника на підставі вивчення курсу «Правові засади соціальної роботи».

Розвиваюча – формувати й розвивати правові знання студентів, виробити навички самостійного аналізу державно-правових явищ, уміти застосовувати отримані знання при оцінюванні конкретної ситуації, сприяти оволодінню уміннями та навичками, які потрібні у професійній діяльності.

Виховна – формувати переконання та ціннісні орієнтації студентів відповідно до ідеалів гуманізму, демократії, соціальної справедливості, поваги до особистості, виховувати активну громадську позицію, сприяти усвідомленню ролі та значення діяльності соціального працівника в становленні Української держави; сприяти розвитку в майбутніх фахівців правової свідомості і правової культури, професійних й особистих якостей.

Завдання:

- разом із загальнонауковими, соціально-гуманітарними та іншими соціальними навчальними курсами й практиками допомогти студентам стати справжніми професіоналами соціальної роботи;

- розвиває творче мислення, вміння і бажання з громадянських, гуманістичних позицій аналізувати соціальні явища та конфліктні ситуації, компетентно й зацікавлено визначати шляхи й способи оптимального розв'язання соціальних проблем;

- виховує високі моральні якості, готовність і вміння утверджувати гуманістичні ідеали й загальнолюдські культурні цінності, активно втілювати в життя соціальну політику української держави, сприяти гармонізації людських відносин;

- прищеплювати навички комплексного управлінського й психолого педагогічного впливу на стан і поведінку груп, окремих людей в екстремальних і конфліктних ситуаціях для забезпечення їх соціальних потреб та інтересів, захисту громадянських прав і свобод.

знати:

- зміст основних понять курсу;

- історичні витоки появи та розвитку соціальної роботи в Україні;

- сутність соціальної роботи як відображення соціальної політики в державі;

- основні теоретичні моделі, закономірності, чинники та механізми розвитку складних життєвих обставин, соціального виключення, соціальної дезадаптації та формування девіантної поведінки людини;

- нормативно-правові засади здійснення соціальної роботи в процесі реалізації професійних обов'язків;

- зміст основних напрямів соціальної роботи з представниками різних соціально вразливих, незахищених, виключених і дезадаптованих груп;

уміти:

- застосовувати основні підходи до аналізу чинників складних життєвих обставин, соціальної вразливості та незахищеності, особливих потреб та обмежених можливостей, соціального виключення, соціальної дезадаптації, девіантної поведінки та їх причин;

- визначати правовий статус, чинники соціальної дезадаптації, проблеми та потреби представників окремих категорій осіб;

– розробляти програми профілактики різних форм соціальної дезадаптації, соціального виключення та девіантної поведінки, запропонувати відповідний зміст, форми і методи профілактичного втручання;

– розробляти програму індивідуальної профілактичної роботи з категоріями осіб які потрапили до складних життєвих обставин, обирати та застосовувати відповідні форми та методи соціальної роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

ТЕМА 1. СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ВИД СУСПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Соціальна робота як різновид професійної діяльності. Суб'єкти соціальної роботи. Державні організації. Недержавні організації. Об'єкти соціальної роботи. Функції соціальної роботи: комунікативна, організаторська, прогностична, правозахисна, діагностична, профілактична, корекційно-реалітаційна, соціально-терапевтична. Соціальна робота як наука. Соціальна політика. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами та сферами суспільної діяльності. Основні завдання. Основні завдання правових засад соціальної роботи як навчальної дисципліни

ТЕМА 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В УКРАЇНІ

Форми соціальної допомоги східних слов'ян. Вплив запровадження християнства для розвитку соціальної підтримки у Київській Русі. Соціальних негаразди, які призвела благодійність у Київській Русі. Особливості опіки над вразливими верствами населення в Запорізькій Січі. Державне управління соціальною допомогою за царювання Петра I. Управління соціальним захистом у другій половині XIX ст. Земська система опіки. Основним завданням соціального забезпечення у 30-ті роки. Новий етап у розвитку соціальної допомоги в Україні.

ТЕМА 3. ОСНОВНІ ПОНЯТТЯ І КАТЕГОРІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Поняття і категорії соціальної роботи. Соціум. Соціальне середовище. Соціалізація особистості. Мікрорівень. Соціальні відносини. Макрофактори. Основні етапи процесу соціалізації: дотрудовий, трудовий, післятрудоий. Де соціалізація. Соціальне виховання. Соціальна активність, її види. Соціальна діяльність, її характер. Соціальна реабілітація. Соціальна адаптація. Соціальний захист. Соціальний інститут. Соціальне інспектування. Соціальна діагностика. Розподіл сфери діяльності соціальних служб. Соціальне обслуговування. Соціальна допомога, її види. Соціальні послуги. Третинна профілактика. Спеціальною профілактикою. Сімейний рівень профілактики. Соціальний рівень профілактики. Соціальне страхування. Соціальний супровід. Соціальна опіка (патронаж). Добровільність. Волонтерський рух та його принципи.

ТЕМА 4. ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Закономірності соціальної роботи. Функціонування і розвитку суб'єкта соціальної роботи. Істотні зв'язки між суб'єктом та об'єктом соціальної діяльності. Діяльності управлінських органів системи соціального захисту населення. Класифікація принципів соціальної роботи. Методологічні (загально-філософські). Соціально-політичні функції. Організаційно-розподільні (організаційно-діяльнісні) функції. Психолого-педагогічні функції. Специфічні функції. Принцип гуманізму функції. Принципи соціальної роботи: гуманізму, законність, справедливості, суспільної доцільності та економічної ефективності. Професійна соціально-технологічна компетентність. Соціально-технологічна компетентність. Принцип інтеграції. Контрольно-перевірні функції соціальних служб. єдність повноважень і відповідальності, прав та обов'язків її кадрів. Практичне втілення принципу комплексності в соціальній роботі. специфічні (інструментальні) принципи соціальної роботи. Принцип універсальності. Принцип охорони соціальних прав. Принцип соціального реагування. Принцип профілактичної спрямованості. Принцип клієнтоцентризму. Принцип опори на власні сили. Принцип максимізації соціальних ресурсів. Принцип конфіденційності. Принцип толерантності.

ТЕМА 5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Соціальна цінність. Класифікація соціальних норм. Норми моралі. Класифікація правових норм. Форма права. Правовий звичай. Нормативно-правовий договір.

Нормативно-правовий акт. Закон. Державний закон. Види законів в залежності від суб'єктів. Ієрархія законів в системі законодавства. Конституційні закони. Органічні закони. Звичайні або поточні закони. Надзвичайні закони. Відмінність нормативно-правових від правових актів. Підзаконні нормативно-правові акти та їх класифікація. Європейська Конвенція про захист прав та основних свобод людини. МОП.

ТЕМА 6. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Соціальна робота та її соціально-політичний контекст. Взаємозв'язок соціальної роботи й соціальної політики держави. Соціальна робота як механізм реалізації соціальної політики держави, прав, свобод людини й громадянина в галузі соціального забезпечення. Правове регулювання соціальної роботи за кордоном. Законодавство України, що регулює питання соціальної роботи

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЗМІСТ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ **ТЕМА 7. ХАРАКТЕРИСТИКА КАТЕГОРІЙ КЛІЄНТІВ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Особливості розвитку соціальної роботи. Основне завдання соціальних працівників. Гуманістичний підход. Біопсихологічний підход. Системний підход. Типологія клієнтів. Класифікація клієнтів.

ТЕМА 8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Групи методів соціальної роботи. Загальні (філософські) методи. Загальнонаукові методи. Соціальні технології. Соціально-економічні методи. Організаційні (адміністративні) методи. Методи регламентування, нормування та інструктування. Педагогічні методи. Методи стимулювання діяльності. Методи самовиховання. Психологічні методи. Соціологічні методи. Емпіричні методи дослідження. Аналіз соціуму. Метод групової соціальної роботи. Метод роботи в громаді. Принципи соціальності та розвитку.

ТЕМА 9. УПРАВЛІННЯ ТА МЕНЕДЖМЕНТ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

Поняття менеджменту соціальної роботи. Предмет і продукт менеджменту соціальної роботи. Взаємозв'язки суб'єктів та об'єктів соціальної роботи. Функції менеджменту соціальної роботи. Принципи менеджменту соціальної роботи. Моделі та методи взаємозв'язку об'єктів і суб'єктів менеджменту. Характеристики державної та приватної соціальних служб. Інструменти менеджменту соціальної роботи. Контроль у соціальній роботі. Вимоги до управлінських рішень у соціальній службі. Менеджерський цикл у соціальній роботі. Проектування - специфічний та актуальний інструмент менеджменту соціальної роботи. Співвідношення компонентів проекту соціальної роботи. Програма соціальної служби.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

ТЕМА 10. ПРЕДМЕТ, МЕТОД, ПРИНЦИПИ ТА СИСТЕМА ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Соціальне забезпечення: поняття, функції. Співвідношення понять «соціальний захист» і «соціальне забезпечення» та їх законодавче закріплення. Предмет права соціального забезпечення – комплекс спільних відносин, що існують у сфері соціального забезпечення. Соціально-забезпечувальні відносини – основа предмету права соціального забезпечення. Відносини, які покликані забезпечити існування соціально-забезпечувальних відносин як складова предмета права соціального забезпечення.

Соціально-страхові відносини як елемент предмета права соціального забезпечення. Процедурні відносини як елемент предмета права соціального забезпечення. Поняття та особливості методу права соціального забезпечення. Система права соціального забезпечення: поняття та загальна характеристика. Загальна частина права соціального забезпечення. Спеціальна частина права соціального забезпечення. Система

науки права соціального забезпечення та система курсу права соціального забезпечення. Місце права соціального забезпечення у системі права України.

Принципи права соціального забезпечення. Поширення права соціального забезпечення на всіх громадян незалежно від громадянства, форми та виду суспільно-корисної діяльності. Здійснення забезпечення на рівні не нижче встановлених у державі соціальних стандартів. Здійснення забезпечення у випадку настання соціального ризику. Універсальність соціального забезпечення. Державна гарантованість права на соціальне забезпечення. Принцип справедливості та неупередженості. Принцип поєднання солідарної та індивідуальної відповідальності. Диференціація умов та обсягів соціального забезпечення. Принцип ефективності. Адресний характер соціального забезпечення.

Джерела права соціального забезпечення України: загальна характеристика. Нормативно-правові акти: закони, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти міністерств і відомств та органів місцевого самоврядування. Нормативно-правові договори: міжнародні договори. Генеральні, галузеві та регіональні угоди та колективні договори.

Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії у сфері права соціального забезпечення. Мета та принципи встановлення державних соціальних нормативів та гарантій. Прожитковий мінімум – базовий соціальний стандарт.

ТЕМА 11. ПРАВОВІДНОСИНИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Поняття та види соціально-забезпечувальних правовідносин. Видове багатоманіття правовідносин у сфері соціального забезпечення. Розподільчий характер соціально-забезпечувальних правовідносин. Персоніфікація. Матеріальні та процедурні правовідносини.

Суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. Громадяни як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: а) загальні; б) спеціальні. Правоздатність та дієздатність фізичних осіб. Уповноважені державою органи та організації, як суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: а) державні органи; б) соціальні фонди; в) інші державні організації, підприємства та установи. Правова природа страхових соціальних фондів. Територіальні центри. МСЕК. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин:

а) пенсії; б) допомоги; в) соціальне обслуговування; г) соціальні пільги. Зміст соціально-забезпечувальних правовідносин.

Юридичні факти, які зумовлюють виникнення, зміну чи припинення соціально-забезпечувальних правовідносин. Обставини та дії. Трудовий стаж. Поняття, ознаки та види стажу, як умови виникнення права на соціальне забезпечення. Кількісні та якісні характеристики трудового стажу. Загальний трудовий стаж. Періоди, що зараховуються до стажу роботи. Час перебування та інвалідності.

Спеціальний трудовий стаж. Вислуга років та порядок її обчислення. Юридичне значення спеціального трудового стажу.

Страховий стаж: поняття та значення. Особливості обчислення страхового стажу з окремих видів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

ТЕМА 12. СОЦІАЛЬНІ РИЗИКИ

Поняття та правові ознаки соціального ризику. Ознаки соціального ризику, як інституту права соціального забезпечення. Класифікація соціальних ризиків: за критерієм організаційно-правової форми соціального забезпечення та за змістом.

Непрацездатність як соціальний ризик. Види непрацездатності. Об'єктивно-фізіологічна та об'єктивно-юридична непрацездатність (реальна та презюмована). Юридичні факти, що зумовлюють постійну непрацездатність. Пенсійний вік. Поняття, ознаки та причини інвалідності. Порядок встановлення інвалідності. Групи інвалідності.

Поняття та порядок розслідування нещасного випадку на виробництві. Поняття та порядок підтвердження та розслідування професійного захворювання. Загальне захворювання.

Поняття, порядок встановлення та підтвердження тимчасової втрати працездатності. Юридичні факти, що зумовлюють тимчасову непрацездатність громадянина. Листок непрацездатності.

Поняття безробіття (часткового безробіття). Порядок визнання громадянина безробітним. Повноваження державної служби зайнятості.

Втрата годувальника як соціальний ризик. Непрацездатні члени сім'ї померлого годувальника.

Поняття, критерії та порядок підтвердження малозабезпеченості. Середньомісячний сукупний дохід сім'ї. Співвідношення з бідністю. Межа бідності.

ТЕМА 13. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ФОРМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Поняття, види та особливості організаційно-правових форм соціального забезпечення. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Поняття соціального страхування, його види та організаційні засади. Відмінність соціального страхування від цивільно-правового договору страхування. Поняття страховиків та страхувальників. Страховий випадок, як об'єкт загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Організація пенсійного страхування в Україні. Організація обов'язкового соціального страхування у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю та витратами, зумовленими народженням та похованням. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням".

Соціальне страхування на випадок безробіття. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття".

Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності".

Відповідальність платників обов'язкових страхових внесків за ухилення від реєстрації і сплати внесків.

Асигнування з бюджету, як організаційно-правова форма соціального забезпечення.

Недержавні організаційно-правові форми соціального забезпечення.

ТЕМА 14. СИСТЕМА СТРАХОВОГО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Поняття, види та ознаки страхових пенсій. Пенсії за віком: загальна характеристика. Умови призначення страхової пенсії за віком.

Загальнообов'язкове пенсійне страхування, його принципи і суб'єкти. Особи, які мають право на трудову пенсію. Принципи функціонування солідарної, накопичувальної та недержавної системи пенсійного забезпечення. Пенсійні виплати з недержавних пенсійних фондів. Пенсійний контракт та пенсійна схема. Пенсії в солідарній системі загальнообов'язкового пенсійного страхування: пенсії за віком; пенсії по інвалідності; пенсії у зв'язку з втратою годувальника. Пенсії в разі інвалідності: а) внаслідок нещасного випадку, інших випадків трудового каліцтва чи професійного захворювання; б) внаслідок загального захворювання. Розміри пенсії в разі інвалідності. Надбавки на догляд. Пенсії в разі втрати годувальника. Порядок їх призначення і виплати. Особи, що мають право на призначення такої пенсії. Пільгові підстави на пенсію за віком. Списки № 1 та № 2

виробництв, робіт, професій, посад, затверджені Кабінетом Міністрів України, що дають право на пільгову пенсію за віком.

Порядок звернення за призначенням (перерахунком) пенсії. Порядок та строки призначення пенсій. Індксація та перерахунок пенсії. Документи, що необхідні для призначення пенсії за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника, за вислугу років. Документи, що необхідні при призначенні до пенсій надбавок, допомог, додаткової пенсії, компенсації та підвищень. Приймання, оформлення і терміну розгляду документів про призначення пенсій. Терміни призначення і перерахунку пенсій.

Порядок виплати пенсій. Виплата пенсій за минулий час. Виплата недоотриманої пенсії у зв'язку зі смертю пенсіонера. Виплата пенсії у разі виїзду пенсіонера за кордон. Пенсійні виплати за рахунок коштів Накопичувального фонду.

ТЕМА 15. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПЕНСІЙ

Поняття та правові ознаки державних пенсій. Особливості призначення та виплати спеціальних пенсій. Пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ.

Пенсійне забезпечення державних службовців. Пенсійне забезпечення посадових осіб органів місцевого самоврядування. Пенсійне забезпечення народних депутатів.

Пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників. Пенсійне забезпечення службових осіб прокуратури та суддів.

Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною.

Пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

ТЕМА 16. СИСТЕМА СТРАХОВИХ ДОПОМОГ В УКРАЇНІ

Правові ознаки та види страхових допомог.

Підстави для надання допомоги в разі тимчасової непрацездатності. Розміри допомоги у разі тимчасової непрацездатності.

Допомоги, зумовлені народженням дитини: у разі вагітності та пологів; при народженні дитини; для догляду за дитиною.

Допомоги у зв'язку з безробіттям. Умови надання допомоги у разі часткового безробіття.

Страхові виплати у зв'язку з нещасним випадком і професійним захворюванням. Моральна (немайнова) шкода, заподіяна умовами виробництва.

Страхова допомога на поховання. Право на допомоги на поховання за рахунок коштів соціальних страхових фондів. Джерела виплати та розмір.

Порядок призначення і виплати страхових допомог.

ТЕМА 17. ДЕРЖАВНІ СОЦІАЛЬНІ ДОПОМОГИ

Поняття, ознаки та види державних соціальних допомог. Принципи, за якими виплачуються державні соціальні допомоги. Органи, що призначають державні допомоги. Джерела виплат.

Допомоги малозабезпеченим сім'ям. Особи, які мають право на цей вид допомоги, розмір допомоги та термін, на який вона призначається. Відмова у наданні допомоги малозабезпеченим сім'ям.

Допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам. Надбавка на догляд за інвалідом з дитинства I групи; надбавка на догляд за дитиною-інвалідом віком до 16 років. Порядок призначення та виплати допомог та надбавок. Допомога малозабезпеченій особі, яка проживає разом з інвалідом I чи II групи внаслідок психічного розладу, котрий за висновком лікарської комісії медичного закладу потребує постійного стороннього догляду, на догляд за ним.

Допомога на поховання як вид державної соціальної допомоги. Державні допомоги сім'ям з дітьми: допомога у зв'язку з вагітністю та пологами; одноразова допомога при

народженні дитини; допомога для догляду за дитиною; допомога на дітей, які перебувають під опікою і піклуванням; допомога саодиноким матерям. Порядок призначення та виплати державних соціальних допомог.

ТЕМА 18 СОЦІАЛЬНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ

Міжнародні акти, що містять соціальні нормативи й стандарти щодо забезпечення соціальних прав людини, у тому числі права на соціальні послуги. Норми Конституції України, на яких базується право на соціальні послуги. Закони України, що забезпечують правове регулювання системи соціальних послуг. Закон України «Про соціальні послуги».

Соціальні служби в Україні. Форми і види соціальних послуг. Безкоштовні та платні соціальні послуги – суб'єкти та підстави надання. Права і обов'язки надавачів та отримувачів соціальних послуг. Волонтерська діяльність у сфері соціальних послуг.

Законодавство, що містить норми про соціальний захист літніх осіб.

Правове забезпечення соціального обслуговування інвалідів. Матеріальне, соціально-побутове й медичне забезпечення інвалідів. Реабілітаційні установи медичної, медико-соціальної, соціальної, психолого-педагогічної, фізичної, професійної, трудової і фізкультурно-спортивної реабілітації.

Законодавство, що містить норми щодо соціальної роботи з дітьми. Соціальний супровід. Соціальні установи для дітей та молоді: центр соціально-психологічної допомоги; консультаційні пункти центру соціальних служб для сім'ї, дітей і молоді в родинних стаціонарах, жіночих консультаціях і будинках дитини; будинок нічного перебування; центр реінтеграції; соціальний готель; притулок для неповнолітніх служби у справах неповнолітніх; центр соціально-психологічної реабілітації дітей.

Закон «Про соціальну адаптацію осіб, що відбули покарання у вигляді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк». Соціальний патронаж. Центр соціальної адаптації осіб, звільнених із місць позбавлення волі та соціальні послуги, які ним надаються.

Соціальні послуги, що надаються за рахунок соціальних страхових фондів.

ТЕМА 19. СОЦІАЛЬНІ ПІЛЬГИ

Поняття гарантій і пільг щодо соціального забезпечення. Система пільг за законодавством України про соціальне забезпечення.

Порядок та умови надання соціальних пільг. Правові підстави надання громадянам соціальних пільг (настання соціального ризику за обставин, передбачених у законодавстві; наявність у особи особливих заслуг перед державою, пов'язаних з такими публічними подіями державного чи міжнародного значення, як воєнні дії, техногенні катастрофи, стихійні лиха тощо).

Особливості надання соціальних пільг (вони надаються незалежно від того, одержує особа пенсію, допомогу чи заробітну плату).

Соціальні пільги спрямовані на реалізацію конституційного права кожного громадянина на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло.

З урахуванням цих двох спрямувань державних пільг можна виділити соціальні та професійні пільги.

Джерела фінансування соціальних пільг. Етапи реформування державної системи соціальних пільг в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни: «Правові засади соціальної роботи»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	п	лаб	інд. та с.р.		л	с	п	лаб	інд. та с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
I семестр												
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади соціальної роботи												
Тема 1. Соціальна робота як вид суспільної діяльності та навчальна дисципліна	6	2				4						
Тема 2. Історія розвитку соціальної роботи в Україні	8	2		2		4						
Тема 3. Основні поняття і категорії соціальної роботи	10	2		2		6						
Тема 4. Закономірності та принципи соціальної роботи	8	2		2		4						
Тема 5. Нормативно-правова база соціальної роботи	10	2		2		6						
Тема 6. Політико-правові основи соціальної роботи	8			2		6						
Разом за змістовим модулем 1	50	10		10		30						
Змістовий модуль 2. Зміст та організація соціальної роботи												
Тема 7. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи	10	2		2		6						
Тема 8. Методи та форми соціальної роботи	8	2		2		4						
Тема 9. Управління та менеджмент у соціальній роботі	7	2		2		3						
Разом за змістовим модулем 2	25	6		6		13						
Усього годин за I семестр	75	16		16		43						
II семестр												
Змістовий модуль 3. Соціальне забезпечення в Україні												
Тема 10. Предмет, метод, принципи та система права	6	2				4						

соціального забезпечення											
Тема 11. Правовідносини соціального забезпечення	6	2			4						
тема 12. Соціальні ризики	10	2		2	6						
Тема 13. Організаційно-правові форми соціального забезпечення	8	2		2	4						
Тема 14. Система страхового пенсійного забезпечення	12	4		2	6						
Тема 15. Правове регулювання спеціальних пенсій	10	2		2	6						
Тема 16. Система страхових допомог в Україні	10	4		2	4						
Тема 17. Державні соціальні допомоги	10	2		2	6						
Тема 18 Соціальне обслуговування	8	2		2	4						
Тема 19. Соціальні пільги	10	2		2	6						
Разом за змістовим модулем 3	90	24		16	50						
Усього годин за II семестр	90	24		16	50						
Усього годин	165	40		32	93						

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 2. Історія розвитку соціальної роботи в Україні	2
2.	Тема 3. Основні поняття і категорії соціальної роботи	2
3.	Тема 4. Закономірності та принципи соціальної роботи	2
4.	Тема 5 Нормативно-правова база соціальної роботи	2
5.	Тема 6. Політико-правові основи соціальної роботи	2
6.	Тема 7. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи	2
7.	Тема 8. Методи та форми соціальної роботи	2
8.	Тема 9. Управління та менеджмент у соціальній роботі	2
9.	Тема 12. Соціальні ризики	2
10.	Тема 13. Організаційно-правові форми соціального забезпечення	2
11.	Тема 14. Система страхового пенсійного забезпечення	2
12.	Тема 15. Правове регулювання спеціальних пенсій	2
13.	Тема 16. Система страхових допомог в Україні	2
14.	Тема 17. Державні соціальні допомоги	2

15.	Тема 18 Соціальне обслуговування	2
16.	Тема 19.Соціальні пільги	2

6. Самостійна та індивідуальні робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Соціальна робота як вид суспільної діяльності та навчальна дисципліна	4
2.	Тема 2. Історія розвитку соціальної роботи в Україні	4
3.	Тема 3. Основні поняття і категорії соціальної роботи	6
4.	Тема 4. Закономірності та принципи соціальної роботи	4
5.	Тема 5 Нормативно-правова база соціальної роботи	6
6.	Тема 6. Політико-правові основи соціальної роботи	6
7.	Тема 7. Характеристика категорій клієнтів соціальної роботи	6
8.	Тема 8. Методи та форми соціальної роботи	4
9.	Тема 9. Управління та менеджмент у соціальній роботі	3
10.	Тема 10. Предмет, метод, принципи та система права соціального забезпечення	4
11.	Тема 11. Правовідносини соціального забезпечення	4
12.	тема 12. Соціальні ризики	6
13.	Тема 13. Організаційно-правові форми соціального забезпечення	4
14.	Тема 14. Система страхового пенсійного забезпечення	6
15.	Тема 15. Правове регулювання спеціальних пенсій	6
16.	Тема 16. Система страхових допомог в Україні	4
17.	Тема 17. Державні соціальні допомоги	6
18.	Тема 18 Соціальне обслуговування	4
19.	Тема 19.Соціальні пільги	6

7. Індивідуальні завдання

Види індивідуальних науково (навчально)- дослідницьких завдань:

- підготовка статті до друку;
- виступ на наукових конференціях (друковані тези);
- участь у інтернет-конференціях;
- участь у студентських олімпіадах;
- конспект з теми за заданим або власно розробленим студентом планом;
- реферат з теми або вузької проблематики;
- розв'язування та складання практичних, ситуативних задач різного рівня з теми, курсу;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, історичні розвідки тощо;
- розроблення навчальних та діагностичних тестових завдань (з теми, курсу).
- виготовлення схем.
- написання есе, творчих завдань тощо.

8. Методи навчання

Лекція (проблемна, лекція-конференція тощо); практичні заняття (ділові та рольові ігри, моделювання ситуацій тощо); консультації (групові, індивідуальні, дистанційні).

9. Методи контролю

Поточний контроль – оцінювання за результатами практичних занять.

Контроль самостійної роботи (захист індивідуальних науково-дослідницьких завдань)

Підсумковий контроль (залік, екзамен)

5/5	5/5	5/5	5/5	5/5	5/5	5/5	5/15		
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	--	--

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на практичних заняттях

Максимальна кількість балів на всіх *практичних заняттях*: 60 балів. Оцінюється активність студента на практичному занятті та правильність його відповідей:

- відмінно – 5 б.;
- добре – 4 б.;
- задовільно – 3 б.;
- достатньо – 2 б.

Основні критерії оцінювання:

5 балів – правильне, точне, повне розуміння змісту теми, правильне виконання творчих та проблемно-ситуаційних вправ та завдань, розуміння і точне виконання бліц-тестувань, письмового опитування, термінологічного диктанту.

4 бали – правильне, але недостатньо повне і недостатньо точне розуміння змісту теми, добре виконання творчих та проблемно-ситуаційних вправ та завдань, розуміння і достатнє виконання бліц-тестувань, письмового опитування, термінологічного диктанту.

3 бали – недостатньо правильне і точне розуміння змісту теми, часткове виконання творчих та проблемно-ситуаційних вправ та завдань, невиконання бліц-тестувань, письмового опитування, термінологічного диктанту.

2 бали – недостатньо правильне, неповне і недостатньо точне розуміння 50% основних фактів змісту теми, повне невиконання творчих та проблемно-ситуаційних вправ та завдань, невиконання бліц-тестувань, письмового опитування, термінологічного диктанту.

Максимальна кількість балів за *модульну контрольну роботу* – 10 балів. Усього з дисципліни передбачено 2 модульні контрольні роботи.

Оцінюється повнота та правильність відповідей:

- відмінно – 25-30 б.;
- добре – 20-25б.;
- задовільно – 15-20 б.;
- достатньо – 10-15 б.

2. Виконання самостійної роботи

Максимальна кількість балів за *виконання самостійної роботи*: 30 балів. Оцінюється:

- читання, творче переосмислення інформації, її особистісна оцінка та наступне використання – до 5 б.;
- виконання окремих індивідуальних наукових завдань на розвиток професійних вмінь і навичок – до 10 б. за блок завдань;
- написання творчих письмових робіт – до 15 б.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів:

- 1) змістовність усних та письмових висловлювань: відповідність темі, розкриття теми, обґрунтованість відображення змістових намірів та форм їх реалізації;
- 2) когерентність: логічність викладу, чіткість структури, зв'язність висловлювань, реалізація комунікативного наміру;
- 3) теоретична адекватність: використання теоретичних знань відповідно до комунікативного наміру та визначеного рівня володіння теоретичним матеріалом;
- 4) наукова коректність: дотримання правил наукового викладу, запобігання плагіату, дотримання авторських прав, коректність та правильність наукових термінів.

Разом за весь курс дисципліни «Правові засади соціальної роботи» студент може отримати 100 балів.

11. Методичне забезпечення

Інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД) «Правові засади соціальної роботи» – пакет навчально-

методичних матеріалів: тези лекцій, плани практичних занять і методичні вказівки до них, питання для самоконтролю, до заліку та екзамену, завдання для самостійної та індивідуальної науково-дослідницької роботи.

12. Рекомендована література

Базова

1. Європейська соціальна хартія, підписана в Туріні 18.10.1961 р. Переглянута і підписана у Страсбурзі 03.05.1996 р.: Зб. документів. - К.: Офіційне видання, 1989.
2. Загальна декларація прав людини /Прийнята і проголошена резолюцією 217А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. / /Права людини // Основні міжнародно-правові документи: Збірник документів. - К.: Офіційне видання, 1989.
3. Законодавство України «Про соціальний захист населення». К. – 2005. 488 с.
4. Кодекс законів про працю України. – К.: Національний книжковий проект, 2011.
5. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30.
6. Концепція соціального забезпечення населення України від 21.12.1993 р. //Відомості Верховної ради України – 1994, № 6.
7. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16 грудня 1966 р. //Права людини // Основні міжнародно-правові документи: Зб. документів. - К.: Офіційне видання, 1989.
8. Положення про пенсійний фонд України. Затверджено Указом Президента України від 01.03.2001 р. № 121/2001 // Офіційний вісник України – 2001. - № 9.
9. Правила обчислення загального трудового стажу для призначення працівників допомоги по тимчасовій непрацездатності: Затверджені постановою Кабміну України від 19.10.1998 р. // Офіційний вісник України – 1998. - № 42.
10. Про гарантії громадян країн - учасниць Співдружності Незалежних Держав (СНД) у сфері пенсійного забезпечення: Угода від 13 березня 1992 року // <http://www.rada.Kiev.ua/laws/pravo/new/>.
11. Про гарантії прав громадян, які працювали в районах Крайньої Півночі та в місцевостях, прирівняних до районів Крайньої Півночі: Угода України та Російської Федерації від 15 січня 1993 року // <http://www.rada.Kiev.ua/laws/pravo/new/>.
12. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 22.03.2001 р. № 2334-III // Відомості Верховної ради України. – 2001 – № 9.
13. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної ради України. – 1993 – № 3723-XII; станом на 07 червня 2001 р // Відомості Верховної ради України. – 2001 – № 33.

14. Про державну соціальну допомогу, особам, які не мають права на пенсію та інвалідам: Закон України від 18.05.2004 р. № 1727-IV // Відомості Верховної ради України. – 2004 – № 33.
15. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 // Відомості Верховної ради України. – 2003 – № 1058-IV
16. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 18.01.2001 р. // Відомості Верховної ради України. – 1991 – № 2240-III.
17. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами зумовленими народженням та похованням: Закон України від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної ради України. – 2001 – № 2240-III.
18. Про запобігання захворювання на синдром набутого імунodefіциту (СНІД) та соціальний захист населення: Закон України від 12.12.1991 р. // Відомості Верховної ради України. – 1991 – №11.
19. Про затвердження Інструкції про порядок видачі документів, що засвідчують тимчасову непрацездатність громадян: Наказ МОЗ України від 13.11.2001 р. № 455 // Офіційний вісник України – 2001. - № 49.
20. Про затвердження порядку оплати перших п'яти днів тимчасової непрацездатності: Постанова Кабміну України від 06.05.2001р. № 439 // Офіційний вісник України. – 2001. - № 20.
21. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи: Закон України від 8.07.2011 р.
22. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 26.06.1997 р. // Відомості Верховної ради України. – 1997 – № 400.
23. Про мінімальні норми соціального забезпечення: Конвенція 1952 року № 102 МОП // Зб. документів. - К.: Офіційне видання, 1989.
24. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 09.07.2003 р. // Відомості Верховної ради України. – 2003 – № 47-48.
25. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей: Закон України від 02.06.2005 р. // Офіційний вісник України – 2005. № 25.
26. Про Основи соціальної захищеності інвалідів в Україні: Закон України від 21.03.1991 р. // Відомості Верховної ради України. – 1991 – № 875-XII.
27. Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб: Закон України від 9 квітня 1992 р.
28. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 05.11.1991 р. // Відомості Верховної ради України. – 1992 – № 1788-XII.
29. Про пенсії за особливі заслуги перед Україною: Закон України від 01 червня 2000 р. // Відомості Верховної ради України. – 2000 – № 1767-III
30. Про прожитковий мінімум: Закон України від 15 липня 1999 р. // Відомості Верховної ради України. – 1999 – № 966-XIV.
31. Про соціальний захист дітей війни: Закон України від 18. 11.2004 р. № 2195-IV // Офіційний вісник України – 2004. - № 50.

32. Про соціальні послуги: Закон України від 19.06.2003 № 966-IV // Офіційний вісник України – 2003. - № 29.
33. Про сприяння соціальному ставленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 05.02.1993 р. // Відомості Верховної ради України. – 1993 – №16.
34. Про статус ветеранів війни, гарантіях їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1999 р. // Відомості Верховної ради України. – 1999 – № 3551-ХІІ.
35. Про статус ветеранів військової служби і ветеранів органів внутрішніх справ і їх соціальний захист: Закон України від 24.03.1998 р. // Відомості Верховної ради України. – 1998 – № 203-98-ВР.
36. Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ і деяких інших осіб та їх соціальний захист: Закон України від 24.03.1998 р. // Відомості Верховної ради України. – 1998 – №40-41.
37. Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: Закон України від 19.12.1991 р. // Відомості Верховної ради України. – 1991 – № 16.

Допоміжна

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення: Навч. посіб./ М.Д. Бойко - К. – 2006.
2. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту: Навч. посібник / Н.Б. Болотіна – К.. – 2006.
3. Бурак В.Д. Синчук С.М. Право соціального забезпечення / В.Д. Бурак, С.М. Синчук // Навч. посібник – К. 2013.
4. Демчук А.А., Надточій Б.О.: Коментар до Закону України від 09.07.2003 р. «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» № 1058-IV. //Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2006 р. № 1. – 510 с.).
5. Зуб І.В., Мінюков П.І. і інші. Право соціального забезпечення України: Навч. пос. /під аг. Ред.. І.В. Зуб, П.І. Мінюкова - Видав. дім «Юридична книга» - 2003. – 440 с.
6. Надточій Б. Соціальне страхування робітників України у 1929-1934 роках. / Б. Надточій // Соціальний захист. – 1999р - № 3. – с. 74.
7. Основи Законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.1998 р. № 16/98 // Відомості Верховної ради України. – 1998. - № 23.
8. Пилипенко П.Д. Право соціального забезпечення: навч. посібник / П.Д.Пилипенка. – К.:2006. – 496.
9. Прилипко С. Солідарні засоби у соціальному забезпеченні: навчальний посібник / С. Прилипко // Право України . – 2003. - № 1. – с. 83-85
10. Сивак С. Конституційні гарантії права на пенсійне забезпечення і пенсійна реформа / М.Сирота: // Право України. – 1997. № 12.
11. Сивак С.М. Страховий стаж як пенсійний юридичний факт / С.М. Сирота //Вісник Львівського Державного уні-ту. Вип.. 36. – 2001.

12. Сирота І.М. Право соціального забезпечення в Україні / І.М. Сирота: Підручник. – Х. 2006. – 432 с.
13. Сташків Б.І. Теорія права соціального забезпечення / Б.І. Сташків // Навч. посібник – К. – Знання. – 2005. – 405 с.
14. Сташків Б.І. Допомога на поховання / Б.І. Сташків // Соціальний захист. – 1998. - № 3. – с. 45-52.

15. Інформаційні ресурси

1. <http://www.rada.kiev.ua/> – офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний сайт Кабінету Міністрів України
3. <http://www.mlsp.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства соціальної політики України
4. <http://www.pfu.gov.ua> – офіційний сайт Пенсійного фонду України
5. <http://nads.gov.ua> – офіційний сайт Національного агентства України з питань державної служби
6. <http://www.social.org.ua> – офіційний сайт Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України
7. <http://www.fse.gov.ua> – офіційний сайт Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності
8. <http://www.ispf.gov.ua> – офіційний сайт Фонду соціального захисту інвалідів
9. <http://www.president.gov.ua> – офіційний сайт Президента України
10. <http://www.dcz.gov.ua> – офіційний сайт Державної служби зайнятості України
11. <http://www.naiou.kiev.ua> – сайт Національної академії внутрішніх справ України
12. <http://www.nau.kiev.ua> – Нормативні акти України

ПРИБЛИЗНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Соціальна робота як різновид професійної діяльності.
2. Суб'єкти соціальної роботи.
3. Об'єкти соціальної роботи.
4. Функції соціальної роботи
5. Соціальна робота як наука.
6. Соціальна політика.
7. Взаємозв'язок з іншими дисциплінами та сферами суспільної діяльності.
8. Основні завдання правових засад соціальної роботи як навчальної дисципліни
9. Форми соціальної допомоги східних слов'ян.
10. Вплив запровадження християнства для розвитку соціальної підтримки у Київській Русі.
11. Соціальних негаразди, які призвела благодійність у Київській Русі. Особливості опіки над вразливими верствами населення в Запорізькій Січі. Державне управління соціальною допомогою за царювання Петра I. Управління соціальним захистом у другій половині XIX ст.
12. Земська система опіки.
13. Основним завданням соціального забезпечення у 30-ті роки.

14. Новий етап у розвитку соціальної допомоги в Україні.
15. Поняття і категорії соціальної роботи.
16. Основні етапи процесу соціалізації Соціальна діяльність, її характер.
Соціальна реабілітація.
17. Розподіл сфери діяльності соціальних служб.
18. Закономірності соціальної роботи.
19. Класифікація принципів соціальної роботи.
20. Класифікація соціальних норм.
21. Міжнародні правові гарантії та зобов'язання України щодо реалізації соціальних прав людини.
22. Право на соціальне забезпечення
23. Право на достатній рівень життя
24. Право на користування послугами соціальних служб
25. Право інвалідів на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства
26. Право сім'ї на соціальний, правовий та економічний захист
27. Право дітей та підлітків на соціальний, правовий та економічний захист
28. Право осіб похилого віку на соціальний захист
29. Право на захист від бідності та соціального відчуження
30. Міжнародно-правові зобов'язання України, пов'язані з її інтеграцією до Європейського союзу
31. Міжнародно-правові гарантії основних соціальних прав людини та їх реалізація в Україні.
32. Конституційні гарантії реалізації соціальних прав людини
33. Підстави виникнення права на соціальний захист, визначені в Конституції України
34. Зобов'язання держави щодо соціального захисту окремих категорій громадян та способів їх реалізації
35. Державна політика у сфері соціального захисту та соціального забезпечення
36. Дія актів, що визначають державну політику, в часі
37. Система пільг, соціальних виплат та соціальних послуг
38. Особливості діючої системи соціальних послуг
39. Соціальна робота та її соціально-політичний контекст.
40. Взаємозв'язок соціальної роботи й соціальної політики держави.
41. Соціальна робота як механізм реалізації соціальної політики держави, прав, свобод людини й громадянина в галузі соціального забезпечення.
42. Правове регулювання соціальної роботи за кордоном.
43. Особливості розвитку соціальної роботи.
44. Основне завдання соціальних працівників.
45. Групи методів соціальної роботи.
46. Поняття менеджменту соціальної роботи.
47. Функції менеджменту соціальної роботи.

48. Принципи менеджменту соціальної роботи.
49. Характеристики державної та приватної соціальних служб.
50. Контроль у соціальній роботі.
51. Вимоги до управлінських рішень у соціальній службі.

ПРИБЛИЗНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЄКЗАМЕНУ

1. Загальне поняття про соціальне забезпечення.
2. Місце і роль соціального забезпечення у соціальній політиці Української держави.
3. Розвиток права соціального забезпечення на сучасному етапі.
4. Реформування соціального забезпечення в Україні.
5. Поняття і предмет права соціального забезпечення.
6. Метод права соціального забезпечення.
7. Система галузі права соціального забезпечення.
8. Правові форми і види соціального забезпечення.
9. Співвідношення права соціального забезпечення з суміжними галузями права (трудова, адміністративна, фінансова та цивільна).
10. Основні функції права соціального забезпечення.
11. Поняття принципів права соціального забезпечення.
12. Соціальне забезпечення на умовах обов'язкового страхування всіх працюючих громадян.
13. Різноманітність форм і видів соціального забезпечення застрахованих робітників (у всіх випадках втрати працездатності).

14. Диференціація умов і норм соціального забезпечення в залежності від характеру і тривалості трудової діяльності і розмірів страхових внесків робітників.
15. Забезпечення пенсіями і допомогами на рівні прожиткового мінімуму.
16. Здійснення соціального забезпечення за рахунок державних і недержавних страхових фондів.
17. Охорона і захист права і законних інтересів громадян на соціальне забезпечення.
18. Основні державні соціальні стандарти та порядок їх установа.
19. Поняття і класифікація джерел і форм права соціального забезпечення.
20. Законодавство про соціальне забезпечення : історичний аспект.
21. Нормативні акти, що регулюють пенсійне забезпечення в Україні.
22. Конституція України – джерело норм права соціального забезпечення.
23. Концепція соціального забезпечення населення України.
24. Державне управління у сфері соціального забезпечення. Система органів та їх компетенція.
25. Пенсійний фонд України : порядок його формування та використання.
26. Поняття та особливості правовідносин у сфері соціального забезпечення.
27. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин з соціального забезпечення.
28. Матеріальні правовідносини в праві соціального забезпечення.
29. Процедурні та процесуальні правовідносини в соціальному забезпеченні.
30. Поняття та юридичне значення страхового (трудового) стажу.
31. Класифікація трудового стажу та його види.
32. Значення трудового стажу в призначенні пенсій. Пільговий порядок обчислення трудового стажу.
33. Докази трудового стажу.
34. Поняття пенсійного забезпечення та його види.
35. Поняття пенсій за віком. Умови та порядок їх призначення.
36. Особливості пільгового призначення пенсій за віком окремим категоріям громадян.
37. Особливості пенсійного забезпечення громадян, зайнятих на підземних і відкритих гірничих роботах та в металургії.
38. Порядок обчислення і перерахунку пенсій за віком. Утримання з пенсій.
39. Розміри пенсій за віком і надбавки до пенсії за віком.
40. Обчислення пенсій при неповному стажі роботи.
41. Пенсії за особливі заслуги перед Україною.
42. Вислуга років та її значення в реалізації права на пенсію.

43. Поняття пенсій за вислугу років та умови їх призначення.
44. Умови призначення пенсії за вислугу років спеціалістам народного господарства, працівникам освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення.
45. Пенсії за вислугу років артистам та деяким іншим категоріям творчих працівників театрів, театрално-видовищних підприємств.
46. Пенсії за вислугу років льотно-випробному складу цивільної авіації.
47. Умови та порядок призначення пенсій за вислугу років військовослужбовцям і особам начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ.
48. Пенсійне забезпечення державних службовців та працівників органів місцевого самоврядування.
49. Пенсійне забезпечення народних депутатів України.
50. Пенсійне забезпечення працівників прокуратури.
51. Пенсійне забезпечення суддів.
52. Пенсійне забезпечення працівників служби безпеки
53. Пенсійне забезпечення працівників митних органів.
54. Пенсійне забезпечення працівників науки.
55. Пенсійне забезпечення журналістів.
56. Поняття інвалідності. Причини інвалідності та їх юридичне значення.
57. Поняття та види пенсій по інвалідності.
58. Умови призначення пенсії по інвалідності та їх розміри.
59. Надбавки до пенсії по інвалідності. Підвищення пенсій інвалідам війни.
60. Умови та порядок призначення пенсій по інвалідності військовослужбовцям та працівникам міліції. Розміри пенсій.
61. Особливості призначення пенсій по інвалідності державним службовцям, працівникам прокуратури, та науковим працівникам. Розміри пенсій.
62. Пенсії у разі втрати годувальника. Обчислення розміру пенсій.
63. Право на пенсії у разі втрати годувальника військовослужбовця ста працівника органів внутрішніх справ. Розміри пенсій.
64. Особливості призначення пенсій у разі втрати годувальника членам сім'ї державного службовця, працівника прокуратури і працівника науки.
65. Порядок та умови призначення допомог.
66. Допомога по вагітності та пологах.
67. Допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням.
68. Одноразова допомога при народженні дитини.
69. Допомога по догляду за дитиною, до досягнення нею трирічного віку.
70. Порядок надання, умови призначення та розміри державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.

71. Законодавче визначення поняття «ветеран праці», пільги ветеранам праці.
72. Пільги ветеранам війни.
73. Коло осіб, на яких розповсюджуються пільги. Законодавство про пільги
74. Види та порядок надання соціальних пільг.
75. Порядок надання та розміри адресної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.
76. Пенсійні пільги.
77. Пільги особам, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною.
78. Соціальні послуги самотнім громадянам.
79. Пільги та компенсації для осіб, які постраждали від Чорнобильської катастрофи.
80. Умови та порядок надання громадянам субсидії.
81. Загальна характеристика права соціального забезпечення зарубіжних країн.